

Kommunstyrelsen (exkl. Åland)

PRESIDENTVALET 2006: De allmänna förhandsröstningsställena i kommunen m.m.

Justitieministeriet vill tacka alla kommuner för ett välutfört arbete vid Europaparlamentsvalet och kommunalvalet 2004. Följande allmänna valet är presidentvalet. Första omgången i presidentvalet förrättas söndagen den **15 januari 2006** (förhandsröstning i hemlandet 4-5.1 och 7-10.1. och utomlands 4-7.1.) och andra omgången förrättas vid behov söndagen den **29 januari 2006** (förhandsröstning i hemlandet 18-24.1. och utomlands 18-21.1.). I fråga om presidentvalet vill justitieministeriet särskilt framhäva det följande.

Kommunstyrelsen bör sända detta brev även till centralvalnämnden för kännedom. Brevet finns tillgängligt även på justitieministeriets valsidor www.vaalit.fi.

1. Bestämmande av de allmänna förhandsröstningsställena

Om tidsplanen

Kommunstyrelsen skall fatta beslut om de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen och meddela uppgifterna om dessa till det register över röstningsställen som Befolkningsregistercentralen för **senast fredagen den 28 oktober 2005**. Befolkningsregistercentralen kommer under våren att ge närmare anvisningar om vilka uppgifter som skall meddelas beträffande vart och ett förhandsröstningsställe och på vilket sätt uppgifterna meddelas. Justitieministeriet understryker att även om den sista dagen för meddelande av de allmänna förhandsröstningsställena enligt 9 § i vallagen (714/1998) är fredagen den 25 november 2005 (51 dagen före valdagen), **skall meddelandena för valsäkerhetsskäl verkligen lämnas redan den 28 oktober 2005**.

Ovan nämnda tidsplan beror på att man till det meddelandekort som skickas till alla som har rätt att rösta vid detta presidentval kommer att bifoga en förteckning över de förhandsröstningsställena som finns i väljarens valkrets samt deras adresser och öppettider. För att lyckas med detta enorma utskriftsprojekt måste de slutgiltiga uppgifterna om förhandsröstningsställena finnas tillgängliga i god tid före rösträttsregistret inrättas 51-46 dagen före valdagen. Därför är det mycket viktigt att Befolkningscentralens register över röstningsställena är klart redan den 4 november 2005.

Om grunderna för bestämmandet av förhandsröstningsställena

Vid bestämmandet av de allmänna förhandsröstningsställena bör uppmärksamhet fästas vid det följande:

Vid presidentval är antalet förhandsröstande högre

Vid presidentval är valdeltagandet högt och också det proportionella antalet förhandsröstande har traditionellt varit betydligt högre än vid andra val. Till exempel på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet röstade i 2004 års kommunalval sammanlagt ca 916 000 personer medan antalet förhandsröstande i första omgången i 2000 års presidentval var ca 1 295 000 och i andra omgången ca 1 428 000. I presidentvalet kan antalet förhandsröstande således vara t.o.m. 50 % mer än i kommunalvalet. Detta är av stor betydelse när det gäller antalet förhandsröstningsställena, lokalerna som används för detta ändamål och antalet valförrättare.

Det måste finnas tillräckligt många förhandsröstningsställena

Kommunen måste se till att det i kommunen finns tillräckligt många allmänna förhandsröstningsställena i förhållande till antalet röstberättigade invånare i kommunen så att väljarna kan rösta på förhand utan något större besvär och utan att det skulle ta en onödigt lång tid.

Hur dan plats bör förhandsröstningsstället vara?

Förhandsröstningsstället bör vara en plats som är lätt att hitta och som de röstberättigade gärna kommer till. Förhandsröstningen kan t.ex. ordnas på en sådan plats som medborgarna även i övrigt ofta besöker. Förhandsröstningen bör dessutom vara så neutralt som möjligt beträffande ideologiska och ekonomiska sammankopplingar att en så stor del som möjligt av väljarna gärna kommer till platsen. I de senaste valen har man fått bra erfarenheter av bl.a.

- postkontor,
- bibliotek,
- olika affärs- och köpcentrum,
- kommunhus och andra kommunala verksamhetsställena,
- olika läroverk,
- kommunala servicecentrum och
- samservicecentrum samt
- ambulerande röstningsställena dvs. röstningsbussar och förbindelsefartyg eller motsvarande.

Använd helst samma förhandsröstningsställena från val till val

Förhandsröstningen bör i mån av möjlighet ordnas på samma ställe från val till val, eftersom väljarna på detta sätt lättare vet och kommer ihåg, var de kan rösta på förhand. Om förhandsröstningsställena ändras ofta kan detta leda till att väljarna blir

osäkra på var de kan rösta. Man kan gärna öka antalet röstningsställen, att sluta använda ett visst ställe eller flytta stället orsakar alltid osäkerhet bland väljarna.

Tillräckligt med utrymme och valförrättare

Förhandsröstningsutrymmet skall vara tillräckligt stort, så att röstningen kan förrättas smidigt och tillförlitligt, dvs. med bevarande av valhemligheten, valfriheten och valfriheten. I utrymmet skall kunna placeras ett tillräckligt antal punkter för granskning av identiteten och för givande av röstsedlar, röstningsbås samt mottagningspunkter för röstningen. Utrymmet skall vara så dimensionerat och ordnat, att det uppstår så lite rusning och köer som möjligt. Detta bör beaktas i synnerhet vid presidentval där antalet förhandsröstande är högre än vid andra val. Rusning beror inte nödvändigtvis på att finns för få förhandsröstningsställen utan på att förhandsröstningen ordnas i sådana lokaler, där det inte finns plats för tillräckligt många valbås eller mottagningspunkter för röstningen och/eller på att det inte finns tillräckligt många valförrättare vid mottagningspunkten. När det gäller röstningsförrättningen är det ju inte själva röstningen som tar tid utan just mottagandet av röstningen (dvs. när valförrättaren stämplar röstsedeln, innesluter röstsedeln i valkuvertet, innesluter valkuvertet och följbrevet i ytterkuvertet samt gör en anteckning i rösträtsregistret om att väljaren har röstat). Kommunerna bör i fortsättningen se till att det finns tillräckligt med mottagningspunkter. I praktiken betyder detta att det skall finnas tillräckligt med personal och att förhandsröstningen ordnas i ett tillräckligt stort utrymme så att röstningen ur väljaren synpunkt går så snabbt och smidigt som möjligt.

Effektiv informering

Kommunen skall aktivt informera kommuninvånarna om var kommunens förhandsröstningsställen finns och deras öppettider. I praktiken kan denna information ges med hjälp av kungörelser, utomhusreklam, tidningsannonser, tidningsartiklar, informationsblad som skickas till alla hushåll, på kommunens webbplats osv. Till lokala tidningar och lokalradion bör skickas en förteckning över förhandsröstningsställena och deras öppettider. Som nämns ovan kommer justitieministeriet nu för första gången att till det meddelandekort som sänds till väljarna bifoga en förteckning över förhandsröstningsställena i väljarens valkrets samt deras adresser och öppettider. Vägen till röstningsstället skall märkas tydligt, t.ex. med vägvisare och skyltar.

Handikappades möjligheter att rösta

Uppmärksamhet bör fästas vid att handikappade och på annat sätt rörelsehindrade har goda möjligheter att rösta. I mån av möjlighet bör t.ex. parkeringsplats för handikappades forskaffningsmedel reserveras i omedelbar närhet av röstningsstället och hjälp ordnas för handikappade både på röstningsstället och utanför det. Eventuella trösklar och trappor på röstningsstället skall t.ex. förses med ramp så att de som använder eldriven rullstol utan svårigheter kommer till röstningsplatsen. Med tanke på rullstolsbundna bör det dessutom finnas ett valbås i vilket man ryms med rullstol eller ett fristående skrivunderlägg med skärm så att väljaren kan fylla i sin röstsedel i skydd för andras blickar.

På vilket sätt kan man i praktiken ordna förhandsröstningen i ett ambulerande förhandsröstningsställe?

Förhandsröstningen i ett ambulerande förhandsröstningsställe kan ordnas t.ex. på följande sätt: i en buss eller motsvarande ordnas ett röstningsutrymme, den dagliga rutten och tidtabellen planeras, det informeras aktivt om var och när bussen stannar och

efter detta genomförs planen och förrättas röstningen. Det bör beaktas att adressen till var och en plats där bussen stannar och de tider då den stannar på platserna skall meddelas till Befolkningsregistercentralens register över röstningsställen, som även syns bl.a. på justitieministeriets valsidor på www.vaalit.fi.

Postkontor som används vid förhandsröstningen

På samma sätt som vid tidigare val har justitieministeriet och Posten Finland Abp ingått ett ramavtal om förhandsröstning på Posten Finlands postkontor vid Presidentvalet 2006. Avtalet och möjligheten att använda postkontor som förhandsröstningsställen gäller enbart de 140 kommuner i vilka det finns Posten Finlands egna kontor. Antalet postkontor som ställs till förfogande som förhandsröstningsställen är 242.

Kommunerna som avtalet och Postens anbud gäller anges i förteckningen som bifogats till detta brev. Kommunerna bestämmer själv om de vill använda postkontor som förhandsröstningsställen eller om den ordnar förhandsröstningen i andra ställen i kommunen. Postens försäljningspersonal kommer att kontakta kommunerna senast under augusti 2005.

Praktiska åtgärder i kommunerna (tidsplan)

1. Befolkningsregistercentralen skickar i maj 2005 till kommunala centralvalnämnderna ett utdrag ur registret över röstningsställen som gäller presidentvalet samt anvisningar om hur utdraget skall återsändas. Utdraget grundar sig på uppgifterna om röstningsställena vid kommunalvalet, dock så att datumen och öppettiderna har ändrats till att motsvara tidpunkten för presidentvalet. Det godkända utdraget skall återsändas till Befolkningsregistercentralen **senast den 28 oktober 2005**.
2. Kommunen och Posten skall **senast den 30 september 2005** ingå ett avtal om förhandsröstning i postkontoren. Detta gäller enbart de 140 kommuner, där Posten ställer sina kontor till förfogande.
3. Kommunstyrelsen skall **senast den 21 oktober 2005** fatta beslut om kommunens allmänna förhandsröstningsställen. Efter detta har kommunen en vecka tid att meddela beslutet till Befolkningscentralen (se åtgärd 1). I beslutet skall anges varje förhandsröstningsställes namn, besöksadress och dagliga öppettid. Det bör observeras att till varje förhandsröstningsställe skall ges ett namn som identifierar stället, t.ex. "Vallgårds post", "Kommunhuset" eller "Kråkkärr bibliotek". Namnet kan inte vara enbart t.ex. "Postkontor 00520". Anteckningssättet i fråga om ambulerande förhandsröstningsställen (t.ex. en buss) ändras på följande sätt: Som platsens namn antecknas nu t.ex. "Röstningsbuss" och under detta alla platser där bussen stannar och de tider då den stannar på platserna. Närmare anvisningar om detta ges i BRC:s ovan nämnda brev.
4. Befolkningsregistercentralen skall se till att de uppgifter som meddelats centralen före den 28 oktober 2005 överförs till registret över röstningsställen i valdatasystemet, så att **de uppgifter som finns i registret fredagen den 4 november 2005 är slutgiltiga** och inte längre kan ändras inför presidentvalet 2006. Befolkningsregistercentralen kan vid behov be kommunen kontrollera uppgifterna i registret över röstningsställen före den 4 november 2005.
5. Kommunala centralvalnämnden förordnar **senast den 15 december 2005** valförrättare till kommunens allmänna förhandsröstningsställen. Till valförrättare i postkontoren förordnas de personer som Posten föreslår.

6. Förhandsröstningen vid presidentvalets första omgång förrättas **4-5 januari** och **7-10 januari 2006**. Förhandsröstningen vid andra omgången **förrättas 18-24 januari 2006**.

7. Posten skickar en räkning till de kommuner som använt postkontor och kommunerna betalar den inom utsatt tid.

2. Valanvisningar och valmaterial

På uppdrag av justitieministeriet distribuerar Itella Oy (f.d. Atkos Oy) i början av oktober 2005 till centralvalnämnderna följande justitieministeriets valanvisningar:

Nr	Namn
1	Kommunala centralvalnämndens uppgifter
2	Valnämndens uppgifter
3	Förhandsröstning i anstalt och hemmaröstning
4	Förhandsröstning på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet

TietoEnator distribuerar vid ungefär samma tidpunkt följande VAT-anvisningar:

Nr	Namn
1	Anvisningar om rösträttsregistret för kommunala centralvalnämnden
3	Anvisningar om rösträttsregistret för valförrättare på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet
5	Anvisning om systemet för resultaträkning för kommunala centralvalnämnden
7	Datakommunikationsanvisningen

Centralvalnämnderna skall i god tid före valet vidarebefordra valanvisningarna till övriga valmyndigheter i kommunen. Valanvisning nr 4 och VAT-bruksanvisning nr 3 behöver dock inte vidarebefordras till postkontoren som är förhandsröstningsställena, eftersom postkontoren får dem direkt från justitieministeriet.

Eventuella tilläggsbeställningar av valanvisningarna görs till Itella Oy och när det gäller VAT-anvisningarna till TietoEnator.

Valmaterialet (röstsedlar, kuvert, blanketter) distribueras till centralvalnämnderna mellan slutet av oktober och början av december.

3. Användningen av valdatasystemet

I likhet med alla val som förrättats under de senaste åren kan alla centralvalnämnder använda valdatasystemet (VAT). Användningen av valdatasystemet är både frivilligt och avgiftsfritt. Om centralvalnämnden vill använda valdatasystemet vid presidentvalet behöver den inte meddela detta särskilt.

TietoEnator skickar till var och en centralvalnämnd tillsammans med VAT-bruksanvisningarna (i början av oktober) ett s.k. tekniskt utdrag, av vilket framgår kommunens användarnamn, ip-adresser och kontaktpersoner. Centralvalnämnden

skall kontrollera utdraget och meddela eventuella ändringar per e-post till vaali.palvelu@tietoenator.com.

Vid kommunalvalet var det enbart fyra kommuner i Fasta Finland som inte använde rösträttsregistret och sju kommuner som inte använde resultaträkningssystemet. Om dessa kommuner vill använda valdatasystemet nu vid presidentvalet skall de meddela detta per e-post till adressen som anges ovan **senast den 30 september 2005**. Via detta adress fås även ytterligare upplysningar om användningen av valdatasystemet.

4. Valurnorna

Justitieministeriet ber att de kommunala centralvalnämnderna **senast den 7 oktober 2005** meddelar

- antalet nya valurnor som behövs i kommunen och
- antalet extra valurnor som finns i kommunen.

Dessa uppgifter meddelas till Terttu Belgasem, per fax (09) 1606 7750 eller per e-post terttu.belgasem@om.fi.

På samma sätt som vid alla val som förrättats under de senaste åren kommer extra valurnor att tas i användning. Kommunala centralvalnämnder som har extra valurnor skall enligt justitieministeriets närmare anvisningar sända dem till sådana kommunala centralvalnämnder som inte har tillräckligt många urnor. Justitieministeriet står för kostnaderna för sändandet.

5. Tidsplan för hösten

Viktiga datum under hösten är:

3.–10.10.2005: Valanvisningarna och VAT-anvisningarna distribueras till centralvalnämnderna.

12.10. Valdatasystemets testmiljö öppnas och användningen av den kan övas.

21.10. Kommunstyrelsen skall senast vid denna tidpunkt fatta beslut om de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet.

24.10.-2.12. Valhandlingarna distribueras till centralvalnämnderna.

28.10. Kommunen skall senast i detta skede meddela Befolkningsregistercentralen uppgifterna för alla allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet.

4.11. Registret över röstningsställen är klart och slutgiltigt.

25.11. Uppgifterna i rösträttsregistret fastställs.

6. Uppdatering av centralvalnämndens e-postadresser

Centralvalnämnden ombedes meddela sin e-postadress till justitieministeriet. Adressen kan vara antingen nämndens adress eller sekreterarens eller ordförandens egna personliga adress. Det väsentliga är att ministeriet till denna adress kan skicka e-post i brådskande fall. E-postadresserna skall meddelas **senast den 17 juni 2005** per e-post till vaalit@om.fi. Om centralvalnämnden inte använder e-post skall även detta absolut meddelas till Terttu Belgasem vid ministeriet.

7. Övrigt

Justitieministeriet ordnar ingen utbildning inför presidentvalet. Vid behov ger den kommunala centralvalnämnden valförrättarna, valbestyrelserna och valnämnderna den utbildning och handledning de behöver för att klara av sina uppgifter.

Ytterligare upplysningar i valfrågor finns på

- www.vaalit.fi samt ges av
- valdirektör Arto Jääskeläinen, tfn (09) 1606 7572, arto.jaaskelainen@om.fi,
- avdelningssekreterare Terttu Belgasem, tfn (09) 1606 7573, terttu.belgasem@om.fi
- VAT-frågor överinspektör Iris Karhuketo, tfn (03) 62 231,, iris.karhuketo@om.fi,
- VAT-frågor överinspektör Jukka Leino, tfn (03) 62 231, jukka.leino@om.fi,

Justitieminister Johannes Koskinen

Valdirektör Arto Jääskeläinen

BILAGORNA:

- 1) Vissa bestämda tider i presidentvalet 2006. Sänds till alla kommuner.
- 2) Förteckning över postkontor som Posten ställt till förfogande. Förteckningen skickas enbart till de 140 kommuner som anbudet gäller.
- 3) Modell för avtal mellan kommunen och Posten Finland Abp om förhandsröstning i postkontor vid presidentvalet 2006. Bilagan skickas bara till de 140 kommuner som anbudet gäller.

FÖR KÄNNEDOM (brevet och bilaga 1):

Valkrets nämndernas 1. sekreterare
Befolkningsregistercentralen / Timo Korhonen
Finlands Kommunförbund / Heikki Harjula
TietoEnator Oyj / Joe Niva
Posten Finland Abp / Risto Puranen
Edita Oyj / Lauri Hyytiäinen